

Wiktor Adamus*

Sebastian Bobkiewicz*

Jan Szewczyk*

OCENA AKCESJI UKRAINY DO UNII EUROPEJSKIEJ

ASSESSMENT OF UKRAINE'S ACCESSION TO THE EUROPEAN UNION

Streszczenie: Celem pracy jest ocena i analiza procesu integracji Ukrainy z UE oraz perspektywy rozwoju tej integracji. Analiza perspektywy rozwoju integracji Ukrainy z UE dotyczy potencjalnych skutków politycznych, ekonomicznych, społecznych i kulturowych integracji europejskiej w ujęciu korzyści i kosztów wynikających z członkostwa Ukrainy w UE. Z przeprowadzonej analizy perspektywy członkostwa Ukrainy w UE można wywnioskować, że przystępując do UE, Ukraina osiągnie relatywnie więcej korzyści, w tym: korzyści polityczne, ekonomiczne, społeczne oraz kulturowe, wynikających z członkostwa Ukrainy w UE. Ponadto analiza poziomu poparcia społeczeństwa Ukraińskiego dla integracji Ukrainy z UE pozwala na wysunięcie kilku konkluzji: przede wszystkim poparcie wynosi około 50%; nastroje społeczne w tym kontekście są niestabilne i uzależnione od bieżących wydarzeń politycznych; dostrzegalne są istotne dysproporcje regionalne w postrzeganiu integracji Ukrainy z UE; poziom poinformowania obywateli o procesie i skutkach integracji, jak również poziom identyfikacji z Europą jest niski. Jednocześnie

Abstract: Aim of this study is assessment and analysis of the process of integration of Ukraine with the EU and prospects of the development of this integration. Analysis of development prospects of integration of Ukraine with the EU concerns the potential effects of political, economic, social and cultural of European integration in terms of benefits and costs arising from Ukraine's membership in the EU. The analysis of the prospects of integration of Ukraine with the EU shows that joining the EU, Ukraine reach relatively more advantages, including the political, economic, social and cultural aspects, resulting from EU membership for Ukraine. In addition, an analysis of the level of Ukrainian society support of the integration of Ukraine with the EU allows to draw a few conclusions: first of all support it oscillates around 50%; social moods in this context are unstable and depend on current political events; visible are significant regional disparities in the perception of integration of Ukraine with the EU; level to inform the public about the process and consequences of integration, as well as the level of identification with Europe is

* Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Św.

zachowany jest potencjał do wzrostu odsetka zwolenników integracji z UE, czego warunkiem jest skuteczna polityka informacyjna władz państwowych. Należy podkreślić, że przystąpienie Ukrainy do Unii nie jest kwestią najbliższej przyszłości, ponieważ Ukraina nie spełnia wszystkich kryteriów unijnych. Ponadto Ukraina, jako kraj wielokulturowy, znajduje się na styku wpływów dwóch zróżnicowanych cywilizacji (wschodniej i zachodniej). Mówiąc o stosunkach Ukrainy z Unią Europejską nie można zapomnieć o roli, jaką odegrała Polska. Jako członek UE jest najbardziej zaangażowana we współpracę z Ukrainą (Kijowem).

Słowa kluczowe: integracja, kryteria członkostwa, Ukraina, Unia Europejska

low. At the same time preserved is the potential to increase the percentage of supporters of integration with the EU, which provided an effective information policy of the government. It should be emphasized that Ukraine's accession to the Union is not a matter of the near future, because Ukraine does not meet all the criteria of the EU. Furthermore, Ukraine, as a multicultural country, is located at the junction of two diverse influences of civilization (East and West). Speaking about Ukraine's relations with the European Union cannot forget the role played by Poland. As a member of the EU is the most committed to working with Ukraine (Kiev).

Keywords: conditions for membership, European Union, integration, Ukraine

Received: 02.2020

Accepted: 03.2020

WPROWADZENIE

Unia Europejska przechodzi obecnie kryzys i idee populistyczne związane z wyjściem z UE rosną w siłę, są jednak kraje, które od wielu lat starają się do niej dołączyć. Jednym z takich krajów jest Ukraina, była republika radziecka, niepodległa od 1991 roku. Początki stosunków Ukrainy z UE sięgają lat dwudziestych, kiedy to podpisano układ o partnerstwie i współpracy. Od tego czasu więzi między Ukrainą a UE zacieśniają się, a przełomowym momentem było podpisanie umowy stowarzyszeniowej. 21 marca 2014 w trakcie kryzysu krymskiego, Arsenij Jaceniuk podpisał w Brukseli część polityczną umowy stowarzyszeniowej z Unią Europejską. Choć wydaje się, że Ukrainę z UE już wiele łączy, jest wielu przeciwników jej całkowitej integracji z UE. Z jednej strony, mówi się o tym, że Unia powinna przesunąć się na wschód, aby Ukraina mogła pełnić rolę bufora między UE a Rosją, a także aby wprowadzać pozytywne zmiany na tym terenie. Z drugiej strony jednak, przeciwnicy tej integracji twierdzą, że Ukraina nie jest jeszcze gotowa, aby zostać członkiem UE, nie spełnia kryteriów kopenhaskich, a ponadto obecna sytuacja w kraju jest bardzo niestabilna, ponieważ jego część objęta jest wojną. Wydaje się zatem, że przed Ukrainą jeszcze długa droga, aby zostać pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej. Nowo wybrany w 2019 r. prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski w czasie wyborów prezydenckich podtrzymywał aspiracje Ukrainy do wejścia w struktury Unii Europejskiej. Celem pracy jest

odpowieź na pytanie czy Ukraina powinna zostać członkiem Unii Europejskiej. W tym celu przedstawiona została aktualna sytuacja w kraju, zarówno na poziomie politycznym, jak i ekonomicznym oraz społecznym, a także opisane zostały dotychczasowe relacje między Unią a Ukrainą, obejmujące kluczowe porozumienia i umowy. Analizie poddane zostały korzyści oraz koszty członkostwa.

ETAPY BUDOWANIA RELACJI MIĘDZY UKRAINĄ I UNIĄ EUROPEJSKĄ

Pierwsze nawiązanie stosunków dyplomatycznych między Ukrainą a Unią Europejską miało miejsce w roku 1992, kiedy to Komisja Europejska przygotowała instrukcje do rozpoczęcia rozmów dotyczących układu o partnerstwie i współpracy¹. Negocjacje rozpoczęły się rok później i zakończyły w czerwcu 1994 roku podpisaniem porozumienia. Zostało ono ratyfikowane przez Radę Ukrainy jeszcze w tym samym roku, a 4 lata później weszło w życie. Porozumienie to ustanowiło ramę dla rozwoju bliższych stosunków między Ukrainą a Unią Europejską, zarówno na płaszczyźnie politycznej, jak i ekonomicznej, kulturowej, finansowej, społecznej, naukowej i handlowej². Unia Europejska uznała kooperację z krajami byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich za konieczną, by wspomóc je na drodze do gospodarki rynkowej i demokratyzacji, a w szczególności we wzmacnianiu praw człowieka. Porozumienie mówiło między innymi o poszanowaniu mniejszości i braku dyskryminacji, wprowadzeniu systemu wielopartyjnego i wolnych wyborów, modernizacji przemysłu i współpracy i transferze technologii, konieczności ochrony środowiska i zrównoważonym rozwoju, unowocześnieniu transportu i kooperacji na poziomie naukowym, a także wielu innych aspektach. Unia Europejska zobowiązała się do pomocy Ukrainie w dążeniu do odbudowy kraju, do poprawy stanu gospodarki i wprowadzenia rządów prawa³. W 1994 roku odbyło się też pierwsze spotkanie na poziomie ministrów spraw zagra-

¹ https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en/10833/Chronology%20of%20bilateral%20relations%20EUUkraine [dostęp: 15.06.2017]

² G. Gromadzki, O. Suszko O, M. Vahl, K. Wolczuk, *Więcej niż sąsiedztwo Rozszerzona Unia Europejska i Ukraina – nowe stosunki. Rekomendacje*, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2004, s.11

³

<http://ec.europa.eu/world/agreements/prepareCreateTreatiesWorkspace/treatiesGeneralData.do?step=0&redirect=true&treatyId=217> [dostęp: 15.06.2017]

nicznych- unijnej Trójki z Przewodniczącym Rady Najwyższej Ukrainy, które następnie miały miejsce co pół roku. Oprócz tego regularnie zaczęły odbywać się spotkania z innymi przedstawicielami Unii Europejskiej w celu dyskusji możliwości współpracy na różnych płaszczynach w przyszłości⁴.

W 1996 roku w Brukseli została utworzona misja Ukrainy do Unii Europejskiej, która funkcjonuje do dnia dzisiejszego i na czele której od tej pory stoją wysocy rangą dyplomaci⁵. W tym samym roku doszło też do implementacji pierwszego planu działania UE-Ukraina, który miał pokazać byłemu krajowi radzieckiemu, że Unia Europejska podejmuje działania, w celu jego wsparcia w rozwoju, a także, że jest gotowa do zacieśnienia współpracy. UE zobowiązała się do pomocy w reformach ekonomicznych, w tym otwarciu gospodarki na świat i przejściu do gospodarki rynkowej, a także transformacji społeczeństwa, do czego zaliczyć można poprawę systemu edukacji czy szkolenia dla pracowników cywilnych w ramach reform administracyjnych i legislacyjnych. Ponadto UE miała pomóc w reformie sektora energetycznego, w tym zwiększenie bezpieczeństwa energii atomowych uznane zostało za priorytet⁶.

W 1998 roku Ukraina po raz pierwszy oficjalnie ogłosiła chęć zostania członkiem Unii Europejskiej. Opracowana została strategia wstąpienia do UE, rozpoczęto proces adaptacji ukraińskiego prawa do unijnego, a także miał miejsce drugi szczyt Ukraina-UE, podczas którego dyskutowano na temat kooperacji w dziedzinie polityki zagranicznej i obronnej. W 1999 roku Unia oficjalnie poparła Ukrainę w jej dążeniach do zostania członkiem Światowej Organizacji Handlu. Spotkania przedstawicieli unijnych z politykami ukraińskimi różnego szczebla odbywały się coraz częściej od drugiej połowy lat dziewięćdziesiątych w celu omówienia bliższej integracji UE z Ukrainą.

W lipcu 2002 roku miał miejsce szczyt w Kopenhadze, którego zamierzeniem było omówienie progresu osiągniętego przez Ukrainę w zakresie demokratyzacji i reform ekonomicznych, a także zapewnienie unijnego wsparcia w dalszych reformach i omówienie strategii głębszej kooperacji na wielu

⁴ https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en/10833/Chronology%20of%20bilateral%20relations%20EUUkraine [dostęp: 15.01.2018]

⁵ <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/en/about-mission/history> [dostęp: 15.01.18]

⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-96-1065_en.htm [dostęp: 15.01.18]

plaszczynach. Przedyskutowano również wpływ planowanego poszerzenia UE na ukraińską gospodarkę, zarówno szanse, jak i zagrożenia jakie miało ze sobą nieść. W 2003 roku, tuż przed największym poszerzeniem unijnym, odbył się kolejny szczyt, w Jałcie. Ukraina miała stać się sąsiadem UE, w związku z czym Unia zobowiązała się do dalszej bliskiej współpracy z sąsiadem, w tym ułatwienia jej dostępu do unijnego rynku. Podkreśliła także znaczenie i konieczność utrzymania jej tradycyjnie bliskich stosunków z nowymi państwami członkowskimi, w celu utrzymania stabilizacji w regionie, a także ułatwienia dalszej integracji Ukrainy z UE. Rozmawiano o Europejskiej Polityce Sąsiedztwa, którą objęta została Ukraina w wyniku poszerzenia UE⁷. W 2004 roku odbyły się wybory prezydenckie, w które zaangażowała się Unia Europejska, ze względu na sfałszowanie wyników. Javier Solana, będący wówczas wysokim przedstawicielem Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa i sekretarzem generalnym Rady Unii Europejskiej, wybrał się trzykrotnie na Ukrainę w celu znalezienia rozwiązania dla politycznego kryzysu, który wybuchł po ogłoszeniu sfałszowanych wyników i trwał aż do wybrania Wiktora Juszczenki na prezydenta.

W latach 2003-2004 po raz pierwszy rozwijana była Europejska Polityka Sąsiedztwa, w związku z największym poszerzeniem unijnym, w wyniku którego nowe, w wielu przypadkach słabo rozwinięte lub niestabilne politycznie kraje, stały się bezpośrednimi sąsiadami UE. Jej celem było uniknięcie utworzenia się sztucznych granic między krajami członkowskimi i ich sąsiadami i zapewnienie pokoju, stabilizacji i rozwoju w regionie⁸, a także promowanie unijnych wartości, respektowanie praw człowieka, harmonizacja ustawodawstwa, zarządzanie ruchem granicznym⁹. Polityką tą obecnie objętych jest szesnastu sąsiadów Unii Europejskiej, a tym, oprócz Ukrainy, pięć krajów

⁷ https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en/10833/Chronology%20of%20bilateral%20relations%20EUUkraine [dostęp: 15.01.2018]

⁸ N. Copsey, A. Mayhew, *European Neighbourhood Policy: the Case of Ukraine*, Sussex European Institute, 2006, s. 4

⁹ T. Dowganiuk, *Wschodni wymiar polityki Unii Europejskiej i polski wkład w jej kreację na przykładzie Ukrainy*, Kraków, 2009, s. 3

Afryki Północnej, pięć krajów leżących na Bliskim Wschodzie, a także Armenia, Białoruś, Gruzja, Mołdawia i Azerbejdżan¹⁰.

W 2005 roku, po inauguracji nowego prezydenta, odbył się szczyt w Kijowie. Omówione zostały postępy w demokratyzacji kraju i zacieśnianiu współpracy z UE w tym implementacja trzyletniego Planu Działań podpisanego przez obie strony w lutym tego roku¹¹. Wśród priorytetów Planu działań znalazły się wspieranie stabilności, demokratyzacji i rządów prawa w kraju, zapewnienie wolności mediów oraz słowa, stopniowe znoszenie ceł i innych barier w handlu, a także poprawa klimatu inwestycyjnego na Ukrainie, między innymi poprzez walkę z korupcją i dyskryminacją¹². Ukraińskie prawo miało być stopniowo zbliżane do unijnego, zaplanowana została też reforma podatkowa. Rozpoczęto także rozmowy na temat ułatwień w wydawaniu wiz. Ponadto partnerzy zobowiązali się do wzmocnionej kooperacji w dziedzinie rozbrojenia i nierozprzestrzeniania broni oraz wspólnego działania w celu zapewnienia bezpieczeństwa w regionie. Unia Europejska zobowiązała się wesprzeć Ukrainę w jej dążeniach do zostania członkiem Światowej Organizacji Handlu¹³. Już od 2005 roku funkcjonuje program *The European Union Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine (EUBAM)*, składający się z organu doradczo-technicznego znajdującego się w Odessie, którego celem jest harmonizacja systemu kontroli granicznych oraz norm celnych i handlowych z obowiązującymi w Unii Europejskiej. Od tego czasu misja odnawiana była już pięć razy, po raz ostatni w grudniu 2017 roku i w jej ramach przeprowadzona szereg programów i inicjatyw powodujących zbliżenie norm ukraińskich z unijnymi¹⁴. W tym samym roku Unia Europejska przyznała Ukrainie status gospodarki rynkowej. W 2006 i 2007 roku miały miejsce kolejne coroczne szczyty Ukraina-UE, w Helsinkach oraz Kijo-

¹⁰ <https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/330/european-neighbourhood-policy/en> [dostęp: 15.01.2018]

¹¹ https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en/10833/Chronology%20of%20bilateral%20relations%20EUUkraine [dostęp: 15.01.2018]

¹² L. Hurska- Kowalczyk, *Aspiracje Ukrainy wobec Unii Europejskiej*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin, 2012, s. 12.

¹³ <http://library.euneighbours.eu/content/eu-ukraine-action-plan-0> [dostęp: 15.01.2018]

¹⁴ <http://eubam.org/who-we-are/> [dostęp: 15.01.2018]

wie, podczas których rozmawiano o dotychczasowych postępach Ukrainy w demokratyzacji kraju, w tym o wyborach parlamentarnych w 2006 roku, które uznane zostały za wolne i sprawiedliwe. Podkreślona została także konieczność dalszej kooperacji w wielu dziedzinach, w tym reformie systemu sądownictwa i sektora energetycznego. W 2008 roku, po zakończeniu obowiązywania Planu Działań, dokonano jego ewaluacji, a także określono priorytety działań na następne lata. W życie weszło porozumienie dotyczące ułatwień wizowych oraz możliwości readmisji. Ponadto, Ukraina jednostronnie zezwoliła na bezwizowy wjazd na teren kraju dla obywateli Unii Europejskiej.

Od 2007 roku Ukraina i UE ustalają coroczny Program Działań (Action Programme), fundowany w ramach Europejskiej Polityki Sąsiedztwa, a dokładniej Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (European Neighbourhood and Partnership Instrument, ENPI), który funkcjonował do 2014 roku, aż do zastąpienia go Europejskim Instrumentem Sąsiedztwa (European Neighbourhood Instrument, ENI). Jest on narzędziem finansowym ENP¹⁵. W ramach Programu ustalane są priorytety na każdy okres, a także maksymalna kwota jaką Unia Europejska planuje przeznaczyć na ich realizację^{16, 17}. W latach 2007-2013 Ukraina otrzymała miliard euro z finansowania ENPI, taka sama kwota planowana jest na lata 2014-2020 z funduszu EPI, jednak ostateczna wysokość zależeć będzie od potrzeb kraju i jego zaangażowania w reformy¹⁸.

W roku 2009 zaczął obowiązywać Program Stowarzyszeniowy (Association Agenda), który miał ułatwić późniejsze wprowadzenie w życie Umowy Stowarzyszeniowej, a dokładniej miał stanowić podstawę do skonsolidowania reform demokratycznych w kraju i pomóc osiągnąć założone cele. Wskazywał on tylko na te priorytety, które miały zostać osiągnięte przed wej-

¹⁵ M. Witkowska, *Bilans polskiego członkostwa w Unii Europejskiej*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, 2015, s. 184-185.

¹⁶ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/330/european-neighbourhood-policy-enp_en [dostęp: 15.01.2018]

¹⁷ https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en/10833/Chronology%20of%20bilateral%20relations%20EU-Ukraine [dostęp: 15.01.2018]

¹⁸ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/ukraine_en [dostęp: 18.01.2018]

ściem w życie Umowy Stowarzyszeniowej, a także konkretne działania, które miały być podjęte w celu ich realizacji. Priorytety te dotyczyły rządów prawa, podstawowych wolności, zwalczania korupcji, wzmocnienia współpracy w dziedzinie polityki bezpieczeństwa w ramach międzynarodowych instytucji oraz wielostronnych porozumień, walki z zagrożeniami takimi jak terroryzm czy nielegalne rozprzestrzenianie broni między innymi poprzez budowanie efektywnego systemu kontroli eksportu. UE miała także wesprzeć Ukrainę w tworzeniu systemu ochrony danych osobowych, pracy nad obustronnym bezwizowym ruchem, wzmocnieniu niezależności Narodowego Banku Ukraińskiego, dopasowaniu standardów bezpieczeństwa żywności oraz ochrony środowiska do norm unijnych, reformie systemu zdrowia oraz informatyzacji społeczeństwa, Unia Europejska zobowiązała się do pomocy Ukrainie w osiągnięciu wyżej wymienionych założeń poprzez pomoc ekspercką i techniczną, dzielenie się know-how i informacją¹⁹. W kwietniu 2014 roku, tuż po rozpoczęciu agresji rosyjskiej, utworzona została grupa wsparcia dla Ukrainy, której rolą jest wspieranie kraju w implementacji Programu oraz Umowy Stowarzyszeniowej. Jej praca skupia się na zapewnianiu odpowiedniej pomocy eksperckiej i finansowej zarówno od krajów członkowskich jak i innych instytucji, a także jej koordynacji, by władze ukraińskie mogły swobodnie przeprowadzać niezbędne reformy²⁰.

Podczas unijnego szczytu w Pradze w 2009 roku doszło do inauguracji nowego programu Partnerstwo Wschodnie. Jest on swoistą Wschodnią odnogą Europejskiej Polityki Sąsiedztwa, zapoczątkowanej kilka lat wcześniej. Jej celem jest też pomoc w utworzeniu stref wolnego handlu, poprzez harmonizację praw, norm i standardów z unijnymi, a także liberalizacja systemu wizowego, a nawet całkowite zniesienie wiz. Nacisk został też położony na wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego, poprzez lepszą regulację systemu dostaw i transportu energii, efektywność energetyczną oraz zwiększenie użycia odnawialnych źródeł energii. Unia Europejska zgodziła się na zwiększenie finansowania w związku z uruchomieniem programu, a także

¹⁹ https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en/10833/Chronology%20of%20bilateral%20relations%20EUUkraine [dostęp: 15.01.2018]

²⁰ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/ukraine/sgua_en [dostęp:

podjęcie działań w celu zachęcenia innych instytucji międzynarodowych oraz sektora prywatnego do inwestycji w konkretne projekty²¹

W 2010 roku Ukraina zrobiła kolejny krok zbliżający ją do Unii Europejskiej, stając się członkiem Europejskiej Wspólnoty Energii, której celem jest liberalizacja rynków energetycznych i wdrożenie wspólnych norm dotyczących elektryczności, gazu, środowiska i zrównoważonej energii. Pełne prawa członkowskie zostały przyznane Ukrainie rok później²¹. Pod koniec 2011 roku, zakończyły się też negocjacje między Unią Europejską a Ukrainą dotyczące Umowy Stowarzyszeniowej, mającej na celu ustanowienie bliższej relacji politycznej i ekonomicznej obu partnerów, której kluczowym elementem miało być utworzenie strefy wolnego handlu²². W 2013 roku, podczas szesnastego szczytu UE-Ukraina, który odbył się w Kijowie, obie strony wyraziły chęć dalszej wzmocnionej współpracy, a także podpisania Umowy Stowarzyszeniowej tak szybko jak to tylko możliwe.

Ostatecznie to następny rok, 2014, przyniósł znaczne postępy w zacieśnianiu relacji ze wschodnim sąsiadem UE. Oprócz podpisania Umowy Stowarzyszeniowej, o której mowa w dalszej części pracy, utworzony został EUAM Ukraina (European Union Advisory Mission), czyli misja doradcza Unii Europejskiej. Swoją działalność na terenie Ukrainy rozpoczęła w Kijowie, w grudniu 2014 roku, na zaproszenie ukraińskiego rządu. Misja ta dąży do wspierania władz ukraińskich w ich dążeniach do reform sektora bezpieczeństwa cywilnego i wzmocnienia rządów prawa, ma ułatwić reformę i zwiększyć skuteczność organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, zapewniając zarówno doradztwo strategiczne jak i pomoc finansową. Zostało zrealizowanych wiele projektów skupiających się wokół kilku priorytetów: zarządzania zasobami ludzkimi, śledztwa kryminalnego, porządku publicznego, policji środowiskowej i podziału odpowiedzialności między poszczególne agencje sektora bezpieczeństwa cywilnego²³.

W kwietniu 2014 roku, tuż po rozpoczęciu agresji rosyjskiej, utworzona została grupa wsparcia dla Ukrainy, której rolą jest wspieranie kraju w im-

²¹http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/press_corner/all_news/news/2010/2010_09_24_01_en.htm [dostęp: 20.01.2018]

²²http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/press_corner/all_news/news/2012/2012_03_31_en.htm [dostęp: 20.01.18]

²³ <http://www.euam-ukraine.eu> [dostęp: 15.01.18]

plementacji Programu oraz Umowy Stowarzyszeniowej. Jej praca skupia się na zapewnianiu odpowiedniej pomocy eksperckiej i finansowej zarówno od krajów członkowskich jak i innych instytucji, a także jej koordynacji, by władze ukraińskie mogły swobodnie przeprowadzać niezbędne reformy²⁴.

W 2015 roku dokonano rewizji Europejskiej Polityki Sąsiedztwa w odpowiedzi na nowe wyzwania, takie jak Arabska Wiosna, wzrost ekstremizmu i terroryzmu, działania Rosji na terenie Ukrainy, łamanie praw człowieka i zasad prawa międzynarodowego, co spowodowało rosnący napływ uchodźców na tereny Unii Europejskiej. W związku z tym pojawiła się potrzeba wzmocnionej kooperacji Unii z jej sąsiadami, by zapewnić stabilizację, demokrację, rządy prawa i poszanowanie praw człowieka w regionie, czemu Unia nie byłaby w stanie sprostać działając samodzielnie²⁵. Nowa EPS przyczyniła się do uruchomienia znacznego wsparcia na rzecz reform w czterech głównych obszarach: dobre rządy, demokracja, praworządność i prawa człowieka, rozwój gospodarczy w celu stabilizacji, bezpieczeństwo, migracja oraz mobilność²⁶. W 2014 roku w życie wszedł Europejski Instrument Sąsiedztwa, zastępując Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa, w ramach którego Unia przeznaczyła 15 miliardów euro na realizację różnych programów w krajach partnerskich w latach 2014-2020. Pomoc w ramach Polityki Sąsiedztwa oparta jest na istniejących już porozumieniach z krajami - Programach Stowarzyszeniowych (Association Agendas, w skrócie AAs), tak jak obecnie w przypadku Ukrainy lub też Planów Działań (Action Plans). Wyznaczają one krótko- i średnioterminowe priorytetowe reformy (na okres od 3 do 5 lat), ustalane z każdym z partnerów, odzwierciedlające zarówno interesy Unii, jak i możliwości i potrzeby kraju partnerskiego. Unia Europejska oferuje zarówno pomoc finansową, jak i asystę techniczną i radę ekspercką²⁷. Do działań, które zostały uzgodnione przez Ukrainę i Unię w ramach EPS należą między innymi: poprawa infrastruktury transportowej,

²⁴ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/ukraine/sgua_en [dostęp:

²⁵ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/overview_en [dostęp: 15.01.2018]

²⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1334_pl.htm [dostęp: 15.01.2018]

²⁷ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/330/european-neighbourhood-policyenp_en [dostęp: 15.01.2018]

rozwój obszarów wiejskich, modernizacja rolnictwa, poprawa systemów edukacji, reforma systemów sądownictwa, walka z korupcją, poprawa standardów bezpieczeństwa żywności, warunków pracy, ochrona środowiska oraz wiele innych działań mających na celu zbliżenie sąsiadów i obowiązujących na Ukrainie standardów z tymi w krajach UE²⁸. W ramach EPS na Ukrainę wysyłane zostały misje cywilne, aby dbać o bezpieczeństwo społeczeństwa i kontrolować granice²⁹.

1 września 2017 roku w życie weszła Umowa Stowarzyszeniowa Ukrainy z Unią Europejską. UE pokazała w ten sposób swoje wsparcie dla Ukrainy w dążeniach do reformy, utrzymania niepodległości i suwerenności³⁰. Umowa negocjowana była przez 3 lata, od roku 2011 do 2014, a kiedy to doszło do jej podpisania Najpierw, 21 marca, podpisana została część polityczna, a trzy miesiące później, 27 czerwca, pozostałe sekcje umowy. We wrześniu parlament ukraiński za zgodą Parlamentu Europejskiego ratyfikował umowę. Kluczowe części Umowy Stowarzyszeniowej, czyli głównie te dotyczące fundamentalnych praw człowieka, demokracji, sprawiedliwości, bezpieczeństwa i współpracy w kluczowych dziedzinach takich jak: ochrona środowiska, transport czy rolnictwo, a także kooperacji finansowej i ekonomicznej, stopniowo wchodziły w życie już wcześniej, od listopada 2014 roku³¹. We wrześniu 2017 roku umowa zaczęła w końcu obowiązywać w całości. W ramach umowy, Ukraina zobowiązała się do przeprowadzenia reform w kraju, dotyczących praw człowieka, poprawy stanu demokracji, rządów prawa, handlu i zrównoważonego rozwoju. Wzmocniona została także współpraca między Ukrainą a UE w dziedzinie ochrony środowiska, transportu, ochrony konsumenta, edukacji, kultury, przemysłu, energii i równouprawnienia. Ukraina ma kooperować z UE także w sprawie polityki zagra-

²⁸ EU-Ukraine Cooperation Council, *EU- Ukraine Association Agenda to prepare and facilitate the implementation of the Association Agreement*, Luksemburg, 2013

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/8398/%20ENP%20Action%20Plans

²⁹ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/330/european-neighbourhood-policyenp_en [dostęp: 15.01.2018]

³⁰ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/4081/%20EUUkraine%20relations,%20factsheet

³¹ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/071215_eu-ukraine_association_agreement.pdf [dostęp: 15.01.18]

nicznej i bezpieczeństwa, sprawiedliwości, podatkowej, finansów publicznych, nauki i technologii, edukacji oraz cyfryzacji³².

We wrześniu 2017 roku, w pełni obowiązująca zaczęła umowa o pogłębionej i całościowej strefie wolnego handlu (Deep and Comprehensive Free Trade Area, DCFTA), której częściowa implementacja odbyła się już w styczniu 2016 roku. Oznacza to otwarcie się obu rynków, zarówno ukraińskiego, jak i unijnego, na wzajemne dobra i usługi, w oparciu o jasne i przewidywalne warunki handlowe³³. Ma na celu wspomóc Ukrainę w modernizacji handlu i przyspieszyć rozwój ekonomiczny poprzez likwidację barier handlowych, ceł i ograniczeń ilościowych oraz poprzez harmonizację praw, norm i regulacji w sektorze handlowym, tak by zbliżyć prawodawstwo ukraińskie do unijnego. Ukraińskie przedsiębiorstwa skorzystają z unijnych innowacji, a łatwiejszy dostęp do ukraińskiego rynku ma zachęcić przedsiębiorców do inwestycji w tym kraju, co przyspieszy dyfuzję nowych technologii, a to z kolei zmniejszy koszty produkcji i pomoże Ukrainie sprostać konkurencji. Unia Europejska ma nadzieję, że poprawi się ogólny klimat inwestycyjny w kraju, a także zwiększy się zaufanie inwestorów i pomoże to w zdywersyfikowaniu gospodarki, która obecnie oparta jest na dużych przedsiębiorstwach działających w tradycyjnych sektorach, takich jak metalurgiczny³⁴. Celem jest zwiększenie liczby małych i średnich przedsiębiorstw, zmodernizowanie istniejącego już przemysłu, a także zachęcenie przedsiębiorców do podejmowania działalności w sektorze usług. Zgodnie z przewidywaniami, likwidacja ceł przyniesie Ukrainie oszczędności w wysokości 487 milionów euro, a UE- 391 milionów. Najbardziej na implementacji DCFTA skorzystać ma ukraińskie rolnictwo. Nie tylko ze względu na oszczędności związane ze zniesieniem ceł, ale także poprzez zwiększone inwestycje unijne w tym sektorze, które stymulują innowacje i poprawią standardy pracy³⁵.

W listopadzie 2017 roku w Brukseli miał miejsce szczyt Partnerstwa Wschodniego, podczas którego liderzy sześciu państw partnerskich wraz

³² http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3045_en.htm?locale=en [dostęp: 10.10.2017]

³³ <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/> [dostęp: 10.10.2017]

³⁴ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/4081/%20EU-Ukraine%20relations,%20factsheet [dostęp: 15.06.2017]

³⁵ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/tradoc_150981.pdf [dostęp: 10.12.17]

z przedstawicielami UE omówili postępy osiągnięte od rewizji inicjatywy w 2015 roku, a także dyskutowali na temat dalszej możliwości bliskiej współpracy i osiągnięcia lepszych wyników. W przypadku Ukrainy, Unia Europejska zobowiązała się wspierać jej dążenia do utrzymania niepodległości, jedności terytorialnej i suwerenności. Wśród działań podjętych na Ukrainę od 2014 roku, które UE wymienia jako najważniejsze znajduje się program antykorupcyjny i proces reformy administracji publicznej, by zwiększyć przejrzystość działań i odpowiedzialność władz regionalnych. Unia Europejska przekazała również ponad 100 milionów euro na rozwój sektora prywatnego na Ukrainie poprzez asystę techniczną mającą na celu reformę legislacyjną, która ułatwia małym i średnim przedsiębiorstwom prowadzenie działalności, a także na otwieranie centr doradztwa biznesowego dla tych też przedsiębiorstw by ułatwić im dostęp do finansowania. Ponadto, Ukraina była jednym z największych beneficjentów programu Erasmus+, z ponad 5 tysiącami studentów i profesorów biorących udział w zagranicznej wymianie w okresie do lata 2018 roku. Unia Europejska przeznaczyła 12.8 miliarda euro na następne lata by stymulować dalszy rozwój kraju³⁶. Unia Europejska jest obecnie najważniejszym partnerem handlowym Ukrainy. Zgodnie z najnowszymi dostępnymi statystykami unijnymi, które dotyczą roku 2016, handel Ukrainy z UE stanowił 40% całkowitego ukraińskiego handlu, a 0.9% handlu unijnego, z obrotem w wysokości 29,6 miliarda euro. Eksport z Ukrainy do krajów Unii osiągnął 13,1 miliarda (wykres 4). Głównym towarem eksportowym były surowce, w tym żelazo, stal, wyroby górnicze i rolnicze, a także produkty chemiczne i maszyny. Import dóbr unijnych na Ukrainę wyniósł zaś 16,5 miliarda euro. Importowane były głównie środki chemiczne, wyroby gotowe, maszyny. Zgodnie z danymi Unii Europejskiej, zarówno eksport do Unii Europejskiej, jak i import z Unii zwiększyły się o 27% między styczniem a sierpniem 2017 roku w porównaniu do tego samego okresu w roku 2016³⁷. Jest to konsekwencja wejścia w życie umowy o pogłębionej i całościowej strefie wolnego handlu³⁸. Ukraina jest na 24 miejscu wśród partnerów UE

³⁶ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/eastern-partnership_en [dostęp: 15.01.2018]

³⁷ <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/> [dostęp: 22.01.18]

³⁸ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3045_en.htm?locale=en [dostęp: 10.10.2017]

jeśli chodzi o największych eksporterów i na 26 miejscu wśród importerów. Pośród krajów unijnych najważniejszymi partnerami handlowymi Ukrainy były Polska i Niemcy³⁹.

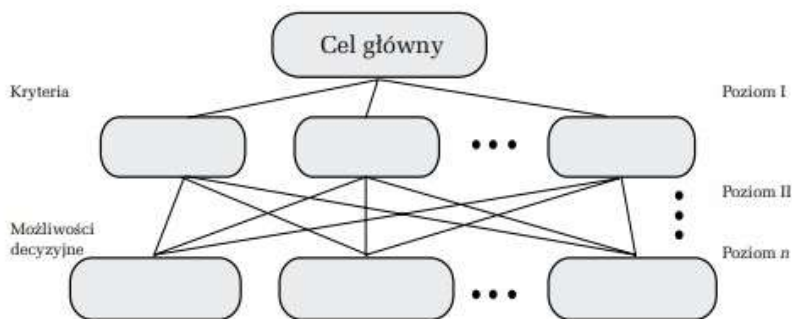
METODYKA BADAŃ

Analityczny Proces Hierarchiczny (AHP) to wielokryterialna metoda podejmowania decyzji. Twórcą modelu jest Thomas Saaty. Metoda AHP polega na wyprowadzeniu relatywnej skali ocen dla policzalnych oraz niepoliczalnych i ulotnych kryteriów⁴⁰. Wielokryterialne podejmowanie decyzji pozwala na przedstawienie spójnej rodziny kryteriów i wybranie optymalnego wariantu. Aby to było jednak możliwe, spełnione muszą być określone warunki. Po pierwsze, należy odpowiednio dobrać kryteria cząstkowe i unikać ich powielania. Powinno się także unikać ich zbyt dużej ilości i dokonać ich agregacji, jeśli jest to możliwe. Przyjmuje się, że ich ilość nie powinna przekraczać liczby 7+ - 2 tj. 5 - 9. Model ten charakteryzuje się hierarchiczną budową problemu. Cel nadrzędny znajduje się na szczycie hierarchii, a pod nim umieszcza się kryteria i subkryteria. Poszczególne elementy porównuje się parami na każdym poziomie hierarchii w stosunku do wspólnego kryterium znajdującego się wyżej w hierarchii, co umożliwia zbadanie ich wpływu na cel nadrzędny i pokazanie przewagi jednego elementu nad drugim. Zgodnie z zasadą hierarchicznej kompozycji priorytetów, wartości kryteriów lokalnych mnożone są przez wartości kryteriów globalnych, a następnie dodawane są do wartości elementów znajdujących się na najniższej pozycji w hierarchii⁴¹.

³⁹ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20170712-1> [dostęp: 22.01.18]

⁴⁰ W. Adamus (red. nauk.), *The Analytic Hierarchy & Network Processes. Application in Solving Multicriteria Decision Problems*, Jagiellonian University Press, Krakow 2008.

⁴¹ W. Adamus, A. Gręda, *Wielokryterialne wspomaganie decyzji w rozwiązywaniu problemów organizacyjnych i menedżerskich*, „Badania Operacyjne i Decyzje” 2005, Nr 2, s. 7, 10.

Rysunek 1. Hierarchia decyzyjna w modelu AHP

Źródło: W. Adamus (red. nauk.). *The Analytic Hierarchy & Network Processes. Application in Solving Multicriteria Decision Problems*, Jagiellonian University Press, Krakow, 2008

Aby można było zastosować metodę AHP, niezbędne jest zgromadzenie słownych opinii ekspertów, a także zastosowanie istniejących już pomiarów i danych statystycznych koniecznych do podjęcia decyzji. Werbalne opinie muszą być następnie przedstawione w formie numerycznej, aby możliwe było dokonanie pomiaru niepoliczalnych kryteriów i celów. Dokonanie tego umożliwi fundamentalna skala porównań Saaty'ego.⁴² Poszczególne pary kryteriów oceniane są przez respondenta, który wskazuje na to, w jakim stopniu jeden z elementów przeważa nad drugim. Jego preferencje zapisywane są w formacie liczbowym, w skali od 1 do 9, gdzie 1 oznacza, że elementy te mają dla respondenta jednakowe znaczenie, a 9 oznacza ekstremalną lub absolutną przewagę jednego elementu nad drugim⁴³.

⁴² G. Sudoł, E. Mleczko, W. Adamus, *Wykorzystanie Metody T.L. Saaty'ego AHP (Analytic Hierarchy Process) do Opracowania Modelu Szkolenia Chodźarzy w Mezocyklu Bezpośredniego Przygotowania Startowego*, [w:] *Основи Побудови Тренувального Процесу В Циклічних Видах Спорту*, Міністерство освіти і науки України Харківська державна академія фізичної культури, Збірник наукових праць Випуск 1, Харків 2017, s. 116 – 136.

⁴³ W. Adamus, P. Łasak, *Zastosowanie metody AHP do wyboru umiejscowienia nadzoru nad rynkiem finansowym*, „Bank i Kredyt” 2010, Vol. 41 No.4, s. 76 – 79.

⁴⁵ W. Adamus, J. W. Florkowski, *The evolution of shale gas development and Energy security in Poland: Presenting a hierarchical choice of priorities*, “Energy Research & Social Science”, 20(2016) 168 -178, ELSEVIER.

Zestawienie kryteriów pozwala na wygenerowanie macierzy porównań parami, które tworzone są na każdym poziomie hierarchii. Najpierw budowana jest macierz, która pokazuje, jak ważne są konkretne kryteria w stosunku do celu nadrzędnego, a następnie tworzone są macierze, które odzwierciedlają znaczenie subkryteriów w odniesieniu do kryterium głównego. Na końcu zaś powstają macierze, które pokazują, jak ważny jest każdy z przyjętych wariantów decyzyjnych w stosunku do subkryteriów znajdujących się na wyższym poziomie.

Analityczny proces hierarchiczny (AHP) składa się z następujących kroków⁴⁵:

- 1) Utworzenie struktury hierarchicznej procesu decyzyjnego (drzewa decyzyjnego),
- 2) Zdefiniowanie preferencji decydenta (eksperta) oraz obliczanie ocen ważności dla wszystkich elementów hierarchii (kryteriów, subkryteriów),
- 3) Określenie wzajemnych preferencji (wag) w odniesieniu do kryteriów i wariantów decyzyjnych- wyliczenie wag (priorytetów),
- 4) Obliczenie współczynników niespójności CR (consistency ratio) w porównywanych kryteriach i subkryteriach, W etapie tym chodzi o logiczność porównań kryteriów. T. Saaty zakładał, że CR powinno być mniejsze lub równe 10%⁴⁶
- 5) Opracowanie szczegółowe alternatyw decyzyjnych w postawionym problemie,
- 6) Porównanie między sobą parami alternatyw w odniesieniu do wszystkich subkryteriów,
- 7) Obliczenie priorytetów liczbowych (wag) dla określonych alternatyw,
- 8) Wybór najlepszej alternatywy,
- 9) Wdrożenie do praktyki wybranej alternatywy.

PRZEDMIOT BADAŃ

Przedmiotem badania jest odpowiedź na postawiony problem decyzyjny dotyczący tego, czy Ukraina może wejść do Unii Europejskiej. Aby odpowiedzieć na to pytanie, skonstruowano cel główny oraz warianty odpowiedzi.

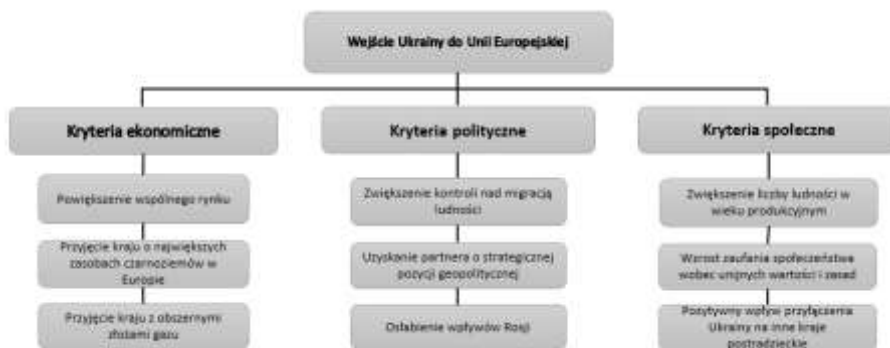
Kwestionariusz przedstawiony ankietowanym składał się z trzech kryteriów głównych; ekonomicznego, politycznego oraz społecznego, a także odpowiednich subkryteriów do każdego z wyżej wymienionych kryteriów. Analiza przeprowadzona została w dwóch etapach: 1. w ujęciu kosztów oraz 2. korzyści ze wstąpienia Ukrainy do Unii Europejskiej. Badania empiryczne przeprowadzone zostały wśród 50 respondentów narodowości polskiej i ukraińskiej w Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie w roku 2018. W badaniu wzięli udział studenci i absolwenci do roku po ukończeniu studiów, takich kierunków jak: ukrainoznawstwo, stosunki międzynarodowe, politologia oraz ekonomia międzynarodowa, czyli osoby posiadające wiedzę z zakresu Unii Europejskiej, stosunków międzynarodowych, aktualnych wydarzeń.

KOSZTY I KORZYŚCI Z WEJŚCIA UKRAINY DO UNII EUROPEJSKIEJ

Rysunek 2. Hierarchia decyzyjna AHP w ujęciu kosztów

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 3. Hierarchia decyzyjna AHP w ujęciu korzyści

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 1. Analiza i ocena poszczególnych kryteriów subkryteriów w ujęciu kosztów

Kryterium ekonomiczne	
Ryzyko niewydolności makroekonomicznej UE	Unia Europejska mocno przeżyła kryzys w 2008 roku i dalej jest w słabej kondycji. Rozszerzenie wspólnoty o kolejny kraj wiąże się z kosztami, a szczególnie przyłączenie kraju, który dzieli przepaść ekonomiczną między znaczną większością państw członkowskich. PKB per capita Ukrainy jest na bardzo niskim poziomie-2185,7\$. Jeśli chodzi o europejskie kraje, tylko Mołdawia zajmuje niższą pozycję. Gospodarka ukraińska jest słabo rozwinięta i mogłaby nie znieść dobrze europejskiej konkurencji, co spowodowałoby jeszcze większe problemy ekonomiczne kraju.
Ryzyko destabilizacji organizacyjnej	W Radzie UE głosowanie zazwyczaj odbywa się z użyciem metody większości kwalifikowanej, czyli 55% państw reprezentujących co najmniej 65% ludności UE musi być „za”. Populacja Ukrainy wynosi 45 milionów, co sprawia, że po wyjściu Wielkiej Brytanii z UE byłaby wśród 5 najludniejszych krajów europejskich. W ten sposób niedoświadczony i skorumpowany kraj miałby większy wpływ na podjęcie decyzji niż niektóre z państw założycielskich.
Brak zapewnienia zwrotu nakładów inwestycyjnych w perspektywie długoterminowej	Uczestnictwo w unijnym budżecie oznacza, że niektóre gałęzie gospodarki są dotowane z finansów unijnych. Ukraina jest jednym z najbiedniejszych, ale też najludniejszych krajów w Europie, potrzebowałaby europejskiej pomocy, żeby sprostać konkurencji ze strony innych krajów UE (szczególnie jeśli chodzi o rolnictwo) i aby dogonić nawet najbiedniejsze kraje członkowskie. Ponadto, według CFR Sovereign Risk Index Ukraina znajduje się na trzecim miejscu na świecie wśród krajów o największym ryzyku niewypłacalności długu zagranicznego. Będąc krajem skorumpowanym, targanym wojną, częstymi zmianami rządów, ruchami separatystycznymi, istnieje ryzyko, że nakłady finansowe poniesione przez UE nie przyniosłyby oczekiwanych rezultatów i mogłyby zostać wykorzystane w niewłaściwy sposób.
Kryterium polityczne	

Wsparcie kraju o niestabilnej sytuacji wewnętrzpaństwowej	Sytuacja wewnątrz kraju jest napięta. W jednej części kraju toczy się wojna, inna opanowana jest przez separatystów, którzy twierdzą, że należy do Rosji. Granice państwowe nie są zatem obecnie jednoznacznie określone. W kraju dochodzi do częstych zmian w rządzie, a niektórzy politycy żyją w strachu o swoje życie. Ponadto Ukraina jest jednym z najbardziej skorumpowanych krajów na świecie. Zgodnie z Corruption Perceptions Index Ukraina znajduje się na 30. miejscu.
Wsparcie kraju, w którym łamie się prawa człowieka oraz mniejszości	Jednym z warunków przystąpienie do UE w ramach kryteriów kopenhaskich jest przestrzeganie praw człowieka oraz respektowanie mniejszości. Na Ukrainie, a w szczególności na terenach objętych wojną i Krymie, obserwuje się arbitralne aresztowania i zatrzymania, wymuszone zniknięcia, znęcanie się i tortury. Mieszkańcy Krymu nieposiadający rosyjskiego obywatelstwa są dyskryminowani, nie mogą posiadać ziemi, zajmować stanowisk w administracji publicznej ani brać udziału w wyborach. Na terenie całego kraju dochodzi do łamania wolności słowa i porwań dziennikarzy.
Zaostrzenie konfliktu z Rosją	Rosja, mimo rozpadu ZSRR i ogłoszenia niepodległości przez Ukrainę niemalże 30 lat temu, dalej zainteresowana jest podporządkowaniem sobie części terytorium Ukrainy. Każdy krok podjęty przez UE i Ukrainę w celu zintensyfikowania kooperacji powoduje negatywną reakcję Rosji. Przyłączenie Ukrainy do UE mogłoby spowodować znaczne pogorszenie stosunków między Rosją a krajami UE, co mogłoby odbić się na wymianie handlowej, dostawie gazu, a nawet wywołać bezpośrednią agresję.
Kryterium społeczne	
Wzmoczona migracja do UE	Usunięcie barier w podejmowaniu pracy i zamieszkaniu na terenie Unii Europejskiej może spowodować znaczne zwiększenie emigracji Ukraińców na teren bogatszych państw UE, co może spowodować niezadwołenie lokalnych mieszkańców z powodu zwiększenia ilości tańszej siły roboczej.
Wzrost idei populistycznych	Integracja kolejnego członka UE może spowodować wzrost idei populistycznych związanych z chęcią wyjścia z Unii Europejskiej w obecnych krajach członkowskich. Wiele kraju przeciwnych było poszerzeniu w 2004 roku i obwinia je za obecny kryzys unijny. W ostatnich latach nasiliły się ruchy narodowościowe, takie jak Front Narodowy we Francji. Powoduje to zintensyfikowanie podziałów społecznych i odrodzenie skrajnie prawicowych partii o antyunijnej polityce. Ruchy te mogą nasilić się w przypadku ewentualnego wstąpienia Ukrainy do UE, szczególnie biorąc pod uwagę słaby rozwój gospodarczy, niskie PKB i toczącą się wojnę na terenie Ukrainy, co może posłużyć skrajnie prawicowym partiom za argument do opuszczenia Unii.
Negatywny wpływ na jedność i stabilność UE	Państwa członkowskie podzielone są co do potencjalnego członkostwa Ukrainy w UE. Przeciwnie są m.in. Holandia, Belgia, Francja, Niemcy. Przyjęcie kraju wbrew woli tak dużej i silnej grupy krajów mogłoby spowodować rozłam w organizacji. Ponadto, Ukraina jest jednym z najludniejszych europejskich krajów, otrzymałaby dużą liczbę głosów w Radzie mimo braku doświadczenia, co mogłoby spotkać się ze sprzeciwem krajów z dłuższym stażem unijnym, a to z kolei mogłoby wpłynąć na stabilność organizacji.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2. Analiza i ocena poszczególnych kryteriów i subkryteriów w ujęciu korzyści

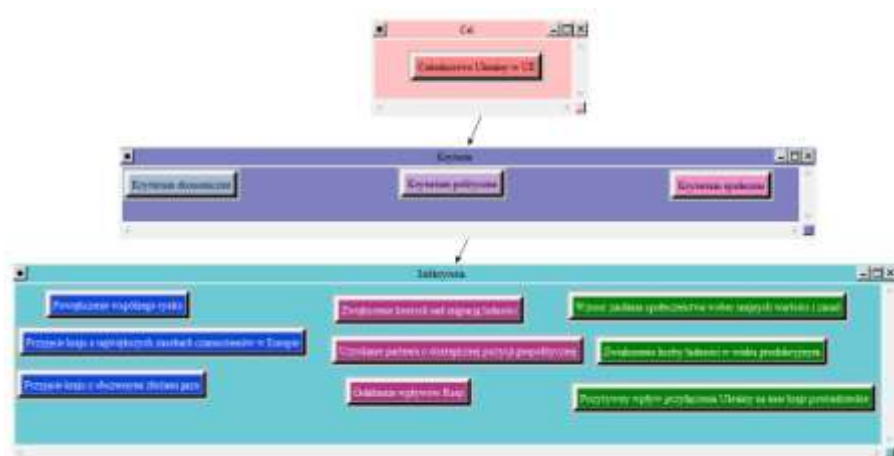
Kryterium ekonomiczne	
Powiększenie wspólnego rynku	Członkostwo Ukrainy w UE oznaczałoby, że zaczęłaby tam obowiązywać zasada wspólnego rynku obejmującego swobodny przepływ ludzi, kapitału, towarów oraz usług (a to zapoczątkowane już zostało poprzez wejście w życie DCFTA i przyniosło wzrost zarówno importu jak i eksportu). Wejście do UE zwiększyłoby zaufanie zagranicznych inwestorów do ukraińskiej gospodarki, przedsiębiorstwa unijne mogłyby wykorzystać niespenetrowany jeszcze rynek ukraiński z tanią siłą roboczą, co mogłoby spowodować wzrost konkurencyjności gospodarki unijnej. Zgodnie z ideą wspólnego rynku, przedsiębiorstwa miałyby ułatwienia w prowadzeniu rozszerzonej działalności gospodarczej, a konsumenci mogliby cieszyć się zwiększonym wyborem produktów.
Przyjęcie kraju o największych zasobach czarnoziemów w Europie	Ukraina jest krajem posiadającym najbardziej żyzne ziemie w Europie. Dysponuje niemalże jedną trzecią powierzchni gruntów całej UE, a z tego 70% zajmują czarnoziemy. Dzięki temu ma jedne z najlepszych warunków do produkcji rolnej na świecie i mogłaby wyżywić Europę, po cenach niższych niż inni główni eksporterzy. Potrzebuje jednak bardziej zaawansowanych technologii, lepszych nasion i nawozów, żeby wykorzystać swoją naturalną przewagę i zostać czołowym eksporterem. Przyłączenie do Unii mogłoby też spowodować uwolnienie sprzedaży ziemi dla zagranicznych inwestorów, co nie jest możliwe od 1991 roku. Ich przyciągnięcie, a także samo uwolnienie sprzedaży dla wszystkich, mogłoby pozwolić na modernizację rolnictwa.
Przyjęcie kraju z obszernymi złożami gazu	Zgodnie ze słowami ukraińskiej agencji Ukrgeofizik na terenie kraju znajduje się dalej około 5.5 trylion metrów sześciennych nieodkrytych złóż gazu. Ukraina ma w planie zwiększanie jego wydobycia, a także zmniejszanie jego konsumpcji wewnątrz kraju, co pozwoliłoby na zwiększenie eksportu własnego gazu do krajów UE, a to z kolei mogłoby przyczynić się do zmniejszenia uzależnienia Europy od rosyjskiego gazu. Sektor gazowy na Ukrainie jest jednak skorumpowany, unijne regulacje mogłyby pomóc Ukrainie zredukować ten problem. Zmniejszenie korupcji oraz wewnętrznej konsumpcji przyniosłoby korzyści całej Europie.
Kryterium polityczne	
Uzyskanie partnera o strategicznej pozycji geopolitycznej	Ukraina położona jest między nieustającym konflikcie z resztą krajów europejskich Rosją oraz krajami UE. Poprzez Ukrainę odbywa się tranzyt rosyjskiego gazu. Położona jest w rejonie Morza Czarnego, na którego terytorium znajdują się liczne złoża bogactw naturalnych i które jest miejscem intensywnej wymiany handlowej i tranzytowej oraz cieszy się szczególnym zainteresowaniem Rosji, która dąży do przejścia nad nim kontroli i zastraszenia krajów UE i NATO. Proeuropejska Ukraina to bufor między Rosją a Zachodem, bezpieczniejsza Ukraina oznacza bezpieczniejszą UE.
Zwiększenie kontroli nad migracją ludności	Zintensyfikowanie kontroli granicznych na granicy Ukrainy z jej sąsiadami nienależącymi do UE pozwoliłoby na ograniczenie liczby nielegalnych imigrantów przedostających się na tereny unijne poprzez terytorium ukraińskie. Pozwoliłoby to też na zredukowanie problemu nielegalnej emigracji Ukraińców na tereny UE, szczególnie Polski, gdzie pracują za mniejszą stawkę niż Polacy.
Osłabienie wpływow Rosji	W kraju występują tendencje separatystyczne (szczególnie na wschodzie) i podżegane są one przez Rosję. Rosja dalej ma silny wpływ na to, co dzieje się w kraju, a także dalej dąży do przejścia części ukraińskiego terytorium, co jest widoczne poprzez aneksję Krymu oraz wojnę w Donbasie. Członkostwo Ukrainy w UE pokazałoby Rosjanom, że Ukraina nie jest już pod ich kontrolą i przyjęła politykę proeuropejską, a także, że w przypadku agresji na terytorium ukraińskim narażają się całą UE.

Kryterium społeczne	
Zwiększenie liczby ludności w wieku produkcyjnym	Ukraina posiada ponad 45 milionów mieszkańców, z czego ponad 70% to ludność w wieku produkcyjnym, co stanowi przeciwwagę dla starzejącego się społeczeństwa europejskiego. Wśród Ukraińców można znaleźć zarówno osoby stanowiące tanią siłę roboczą, jak i osoby z wykształceniem wyższym, co mogłoby pozwolić na dalszy zrównoważony rozwój społeczny.
Wzrost zaufania społeczeństwa wobec unijnych wartości i zasad	Mimo, że Unia Europejska założona została głównie z powodów politycznych i ekonomicznych, Traktat Lizboński mówi też o wspólnych wartościach, takich jak idea włączenia (inkluzji) i uniwersalnych praw człowieka, zgodnie z którymi nikt nie może być dyskryminowany, a także o wzajemnej tolerancji i równości. Przyłączenie Ukrainy oznaczałoby, że te uniwersalne i fundamentalne wartości są dalej postrzegane jako kluczowe dla integracji europejskiej.
Pozytywny wpływ przyłączenia Ukrainy na inne kraje postradzieckie	Ukraina wywiera wpływ polityczny oraz społeczny na świat postradziecki. Przyłączenie Ukrainy do Unii dałoby pozytywny sygnał innym krajom postradzieckim (takim jak: Armenia, Azerbejdżan, Gruzja, Mołdawia, Białoruś czy Kazachstan), że mogą walczyć o swoją niezależność od Rosji i nie muszą bać się oddalenia od niej. Mogłoby to pobudzić dążenia wolnościowe w tych krajach, dążenia do stania się krajem proeuropejskim i do stania się członkiem UE.

Źródło: Opracowanie własne

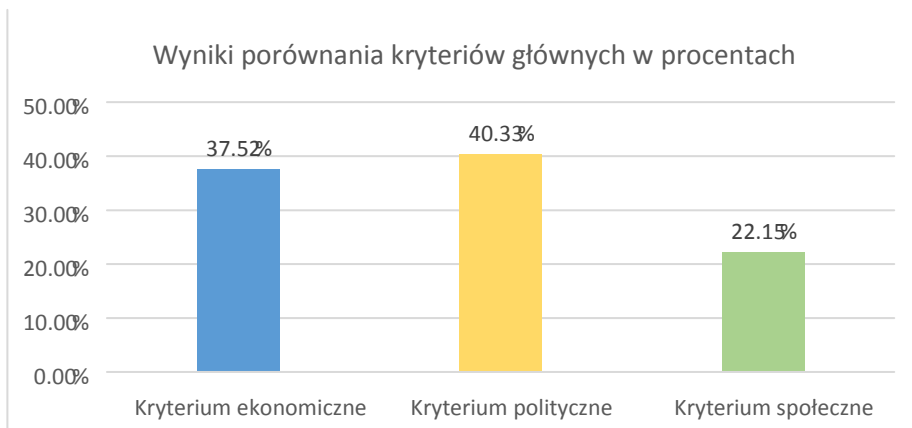
Kryteria oraz subkryteria zostały wyznaczone na podstawie literatury użytej do napisania tego artykułu. Zostały one wyselekcjonowane w sposób subiektywny na potrzeby zastosowania metody AHP. Kryteria główne to kryteria: ekonomiczne, polityczne i społeczne, mające odniesienie do kryteriów kopenhaskich. Subkryteria uwzględniają najczęściej komentowane i opisywane przez ekspertów korzyści oraz koszty związane z wejściem Ukrainy do Unii Europejskiej. Analiza za pomocą metody AHP przeprowadzona została przy pomocy programu „Super Decisions”. Wyodrębniono dwie alternatywy decyzyjne bazujące na odpowiedziach respondentów. Alternatywa „A” zakłada, że Ukraina zdaniem respondentów powinna wstąpić do Unii Europejskiej. Alternatywa „B” z kolei zakłada, że Ukraina nie jest gotowa do stania się członkiem UE. Badania empiryczne przeprowadzone zostały, jak wspomniano wcześniej, wśród 50 respondentów narodowości polskiej i ukraińskiej. W badaniu wzięli udział studenci i absolwenci do roku po ukończeniu studiów, takich kierunków jak: ukrainoznawstwo, stosunki międzynarodowe, politologia oraz ekonomia międzynarodowa, czyli osoby posiadające wiedzę z zakresu Unii Europejskiej, stosunków międzynarodowych, aktualnych wydarzeń. Wszyscy respondenci studiowali lub też dalej studiują w Uniwersytecie Jagiellońskim.

KORZYŚCI Z WEJŚCIA UKRAINY DO UNII EUROPEJSKIEJ

Rysunek 4. Hierarchia w ujęciu „korzyści” utworzona przy wykorzystaniu programu Super Decisions

Źródło: Opracowanie własne

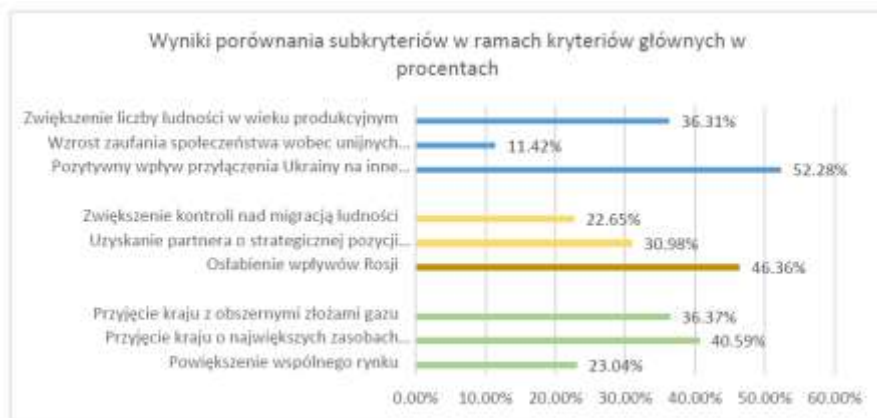

Rysunek 5. Wyniki porównania kryteriów głównych w procentach

Źródło: Opracowanie własne

Po przeprowadzeniu analizy porównawczej kryteriów głównych w ujęciu „korzyści” okazało się, że kryterium polityczne, z wynikiem 40,33%, jest najważniejszym w opinii respondentów, osiągając niewielką przewagę nad kry-

terium ekonomicznym, które osiągnęło wynik 37,51%. Na trzecim miejscu uplasowało się kryterium społeczne, które stanowiło 22,15% całości rezultatów. Wynik ten wskazuje, że respondenci widzą polityczne korzyści z integracji Unii Europejskiej, co może być spowodowane jej strategicznym położeniem geopolitycznym oraz możliwością zmniejszenia rosyjskich wpływów na terenie kraju. Drugie miejsce kryterium ekonomicznego może oznaczać, że respondenci zdają sobie sprawę z bogactw naturalnych Ukrainy, takich jak żyzne ziemie i złoża gazu, a także widzą korzyści z powiększenia wspólnego rynku.

Rysunek 6. Wyniki porównania subkryteriów w ramach kryteriów głównych w procentach

W wyniku porównania subkryteriów w ramach kryterium ekonomicznego okazało się, że *przyjęcie kraju o największych zasobach czarnoziemów w Europie* jest najważniejszym kryterium dla respondentów (40.59%). Wydaje się zatem, że respondenci dostrzegają potencjał ukraińskiego rolnictwa. Na drugim miejscu, z wynikiem 36.37%, uplasowało się *przyjęcie kraju z obszernymi złożami gazu*, a na trzecim - *powiększenie wspólnego rynku*- 23.04%. W ramach kryterium politycznego najważniejszą korzyścią potencjalnego członkostwa Ukrainy w UE jest *osłabienie wpływów Rosji*, osiągając wynik 46.36%. Respondenci zdają sobie zatem sprawę z tego, że osłabienie wpływów Rosji na Ukrainie przyniosłoby korzyści Europie, która obawia się imperialistycznych zapędów Rosji. Na drugim miejscu znalazło się *uzyskanie partnera o strategicznej pozycji geopolitycznej*- 30.98%, a na trzecim *zwiększenie kontroli nad migracją*- 22.65%. W ramach kryterium społecznego

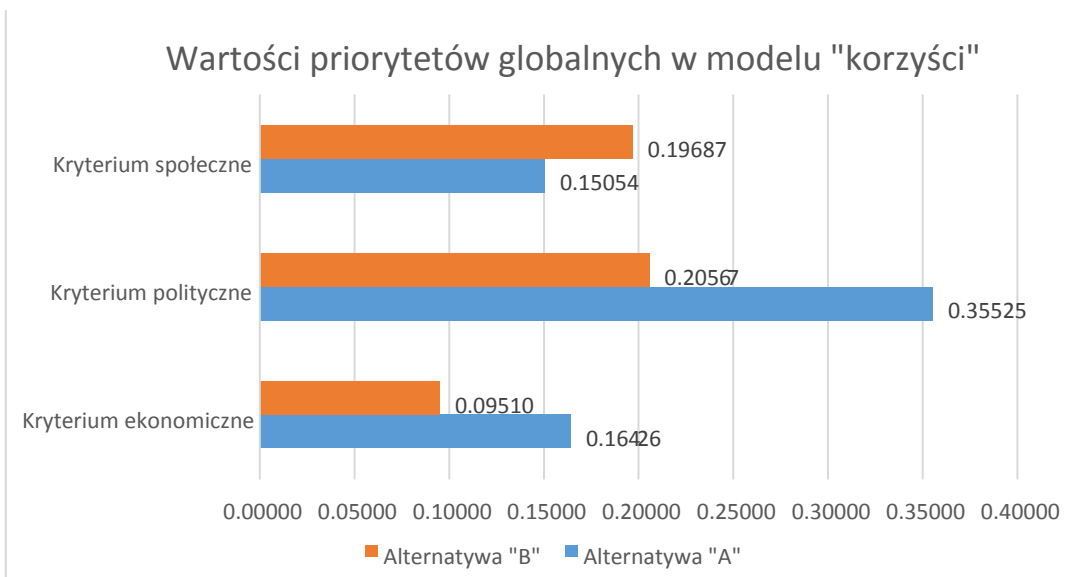
respondenci wybrali *pozytywny wpływ przyłączenia Ukrainy na inne kraje postradzieckie* jako najważniejszy, co może wiązać się z faktem, że respondenci wierzą, że inne kraje postradzieckie mogą podążyć za przykładem Ukrainy i zintensyfikować wysiłki w celu zmniejszenia rosyjskich wpływów i zbliżenia do UE. Kryterium to osiągnęło 52.28% całości głosów, plasując się na pierwszym miejscu ze znaczną przewagą nad drugim kryterium, *zwiększeniem liczby ludności w wieku produkcyjnym* - 36.31%.

Subkryterium *wzrostu zaufania wobec unijnych zasad i wartości* zdobyło tylko 11.42% głosów.

Tabela 3. Zbiorcze wyniki kryteriów głównych i subkryteriów modelu AHP w ujęciu „korzyści”

Kryterium	Subkryterium	Priorytety lokalne	Priorytety globalne	Priorytety lokalne		Priorytety globalne		
				Alternatywy		Alternatywy		
				A	B	A	B	
Ekonomiczne	0.37520979	Powiększenie wspólnego rynku	0.230406	0.060451	0.6	0.4	0.051870336	0.0345882
		Przyjęcie kraju o największych zasobach ropy naftowej w Europie	0.405913	0.152303	0.8	0.2	0.069160448	0.0172901
		Przyjęcie kraju z obszernymi złożami gazu	0.363681	0.136457	0.5	0.5	0.04322528	0.0432253
						Σ	0.16425606	0.095096
Polityczne	0.403276334	Osłabienie wpływów Rosji	0.463632	0.166972	0.8	0.2	0.149577597	0.0373944
		Uzyskanie partnera o strategicznej pozycji geopolitycznej	0.309821	0.124943	0.7	0.3	0.130880397	0.0560916
		Zwiększenie kontroli nad migracją ludności	0.226547	0.091361	0.4	0.6	0.074788798	0.1121832
						Σ	0.38524679	0.205669
Społeczne	0.221813876	Pozytywny wpływ przyłączenia Ukrainy na inne kraje postradzieckie	0.522784	0.115804	0.8	0.2	0.092643057	0.0231608
		Wzrost zaufania społeczeństwa wobec unijnych wartości i zasad	0.114131	0.025286	0.3	0.9	0.011580382	0.1042234
		Zwiększenie liczby ludności w wieku produkcyjnym	0.363065	0.080424	0.4	0.6	0.046321529	0.0694823
						Σ	0.18084497	0.196866
						Σ	0.67004782	0.497631

Źródło: Opracowanie własne

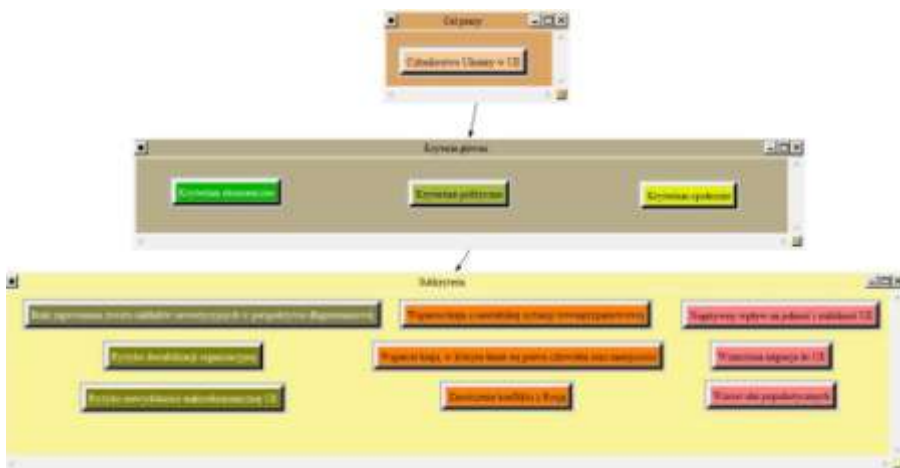

Rysunek 7. Wartości priorytetów globalnych w ujęciu „korzyści”

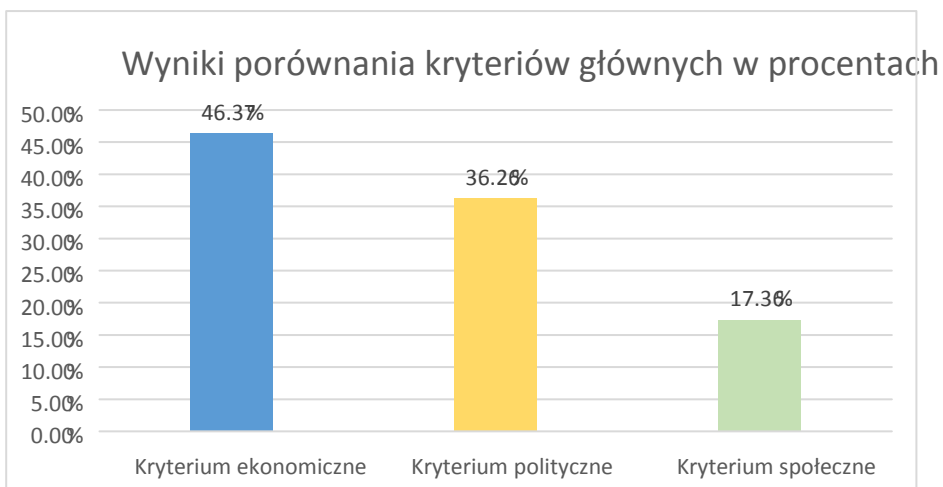
Źródło: Opracowanie własne

Ocena uzyskanych wartości dla priorytetów globalnych kryteriów głównych modelu „korzyści” miała na celu skorelowanie odpowiedzi dotyczących dwóch alternatyw decyzyjnych (A, B). Pierwsza z nich zakłada, iż Ukraina wejdzie do Unii Europejskiej, druga zaś, że nie wejdzie. W ramach priorytetu globalnego kryterium politycznego alternatywa „A” osiągnęła 0,35525 i została oceniona wyżej niż alternatywa „B” (0,20567). Może to oznaczać, że respondenci zdają sobie sprawę z tego, że przyłączenie Ukrainy do UE osłabi wpływy rosyjskie na Ukrainie, a to z kolei przyniesie korzyści UE. Również w przypadku kryterium ekonomicznego respondenci wyżej ocenili alternatywę „A” (0,16426) niż alternatywę „B” (0,09510). Odmienne przedstawia się sytuacja w przypadku analizy priorytetów globalnych kryterium społecznego. Respondenci uznali, że Ukraina nie jest dobrym kandydatem do wstąpienia do UE w ramach tego kryterium.

KOSZTY WEJŚCIA UKRAINY DO UNII EUROPEJSKIEJ

Rysunek 8. Hierarchia w ujęciu „kosztów” utworzona przy wykorzystaniu programu Super Decisions

Rysunek 9. Wyniki porównania kryteriów głównych w procentach
Źródło: Opracowanie własne

Po przeprowadzeniu analizy porównawczej kryteriów głównych w ujęciu „kosztów” okazało się, że kryterium ekonomiczne, z wynikiem 46,37%, jest najważniejszym kosztem przyłączenia Ukrainy do UE w opinii respondentów. Na drugim miejscu, z wynikiem 36,26% uplasowało się kryterium polityczne. Na trzecim miejscu znalazło się kryterium społeczne, które stanowi 17,36% całości rezultatów. Wynik ten wskazuje, że respondenci zdają sobie sprawę z tego, że gospodarka ukraińska jest słabo rozwinięta i przyłączenie kraju o niskim poziomie rozwoju gospodarczego może mieć negatywny wpływ na UE, która i tak nie jest obecnie w najlepszej kondycji. Drugie miejsce kryterium polityczne może oznaczać, że respondenci nie chcą, aby do Unii dołączył kraj objęty wojną, gdzie nie szanuje się praw człowieka ani mniejszości.

Rysunek 10. Wyniki porównania kryteriów głównych w procentach

Źródło: Opracowanie własne

W wyniku porównania subkryteriów w ramach kryterium ekonomicznego w ujęciu „kosztów” okazało się, że *brak zapewnienia zwrotu nakładów inwestycyjnych w perspektywie długoterminowej* jest najważniejszym subkryterium dla respondentów- 44.49%. Na drugim miejscu, z wynikiem 34.36%, uplasowało się *ryzyko destabilizacji organizacyjnej*, a na trzecim- *ryzyko niewydolności makroekonomicznej w UE*- 21.15%. Pokazuje to zatem, że respondenci obawiają się, że Ukraina nie zagospodarowałaby dobrze środków

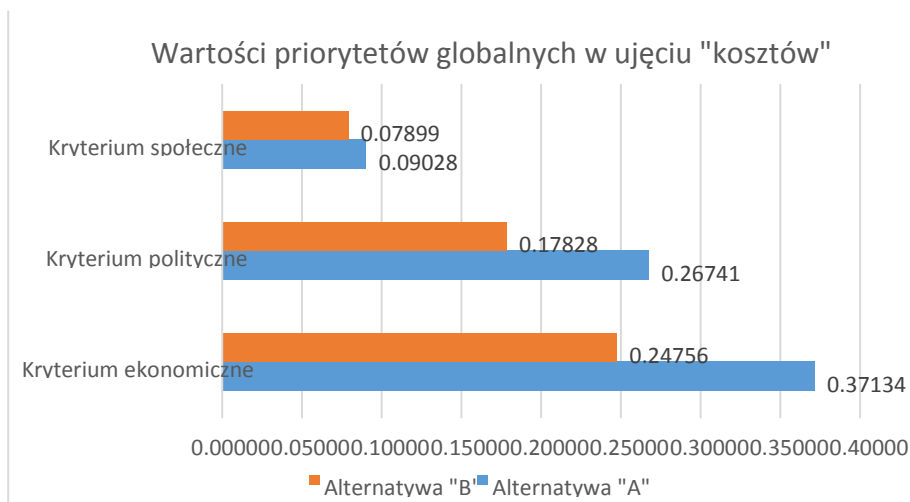
finansowych, które dostałaby od Unii, co może wiązać się z powszechną korupcją, niestabilnością polityczną oraz nieprzejrzystością prawną w kraju. Zdają sobie też sprawę, że jednym z kryteriów kopenhaskich jest istnienie gospodarki rynkowej zdolnej sprostać konkurencji i wolnemu rynkowi, aby zapobiec niewydolności organizacyjnej, a Ukrainę i inne kraje UE dzieli przepaść ekonomiczna, co oznacza, że ciężko byłoby jej spełnić to kryterium. W ramach kryterium politycznego respondenci zdecydowali, że największym kosztem przyłączenia Ukrainy byłoby *wsparcie kraju o niestabilnej sytuacji wewnętrzpaństwowej*, osiągając wynik 40.97%. Na drugim miejscu znalazło się *wsparcie kraju, w którym łamie się prawa człowieka*, z wynikiem 33.72%. Respondenci zdają sobie sprawę, że Ukraina nie spełnia kryteriów kopenhaskich, takich jak stabilna demokracja, rządy prawa, poszanowanie praw człowieka oraz mniejszości. Na trzecim miejscu znalazło się *zaostrzenie konfliktu z Rosją* z wynikiem 25.32%. W ramach kryterium społecznego respondenci wybrali *wzrost idei populistycznych* jako najważniejszy.

Kryterium to osiągnęło 45.23% całości głosów, plasując się na pierwszym miejscu. Na drugim miejscu, z wynikiem 32.50%, znalazł się *negatywny wpływ na jedność i stabilność UE*. Subkryterium *wzmoczonej migracji do UE* zdobyło 22.28% głosów. Pokazuje to zatem, że respondenci obawiają się, że przyłączenie Ukrainy, o słabej gospodarce, niestabilnej sytuacji politycznej i której przyłączenie nie jest popierane przez wiele państw, mogłoby nasilić idee populistyczne i wzmocnić pozycję radykalnych ugrupowań prawicowych.

Tabela 4. Zbiorcze wyniki kryteriów głównych i subkryteriów modelu AHP w ujęciu „kosztów”

Kryterium	Subkryterium	Priorytety lokalne	Priorytety globalne	Priorytety lokalne		Priorytety globalne		
				Alternatywy		Alternatywy		
				A	B	A	B	
Ekonomiczne	0.463736227	Brak zapewnienia zwrotu nakładów inwestycyjnych w perspektywie długoterminowej	0.444869	0.206302	0.7	0.3	0.144411429	0.0618906
		Ryzyko destabilizacji organizacyjnej	0.343585	0.159332	0.5	0.5	0.105151021	0.103151
		Ryzyko niewydolności makroekonomicznej UE	0.211548	0.098105	0.6	0.4	0.123781225	0.0825208
					Σ	0.37134367	0.247562	
Polityczne	0.342433489	Wsparcie kraju o niestabilnej sytuacji wewnętrznej	0.409679	0.148563	0.7	0.3	0.103994213	0.0445689
		Wsparcie kraju, w którym łamie się prawa człowieka oraz mniejszości	0.337151	0.122262	0.6	0.4	0.089137897	0.0594253
		Zaostrzenie konfliktu z Rosją	0.253170	0.091898	0.5	0.5	0.074281581	0.0742816
					Σ	0.26741369	0.178276	
Społeczne	0.177430814	Negatywny wpływ na jedność i stabilność UE	0.324965	0.056424	0.6	0.4	0.033854322	0.0225695
		Wzrostna migracja do UE	0.222780	0.038082	0.3	0.7	0.016927161	0.0394967
		Wzrost idei populistycznych	0.432255	0.078525	0.7	0.3	0.039496709	0.0169272
					Σ	0.09027819	0.078993	
					Σ	0.72903556	0.504832	

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 11. Wartości priorytetów globalnych w ujęciu „kosztów”

Źródło: Opracowanie własne

Ocena uzyskanych wartości dla priorytetów globalnych kryteriów głównych modelu „kosztów” tak jak w przypadku analizy w ujęciu „korzyści” mia-

ła na celu skorelowanie odpowiedzi dotyczących dwóch alternatyw decyzyjnych (A, B). Alternatywa „A” zakłada, iż Ukraina wejdzie do Unii Europejskiej, a alternatywa „B” zakłada, że Ukraina nie zostanie członkiem UE. W ramach priorytetu globalnego kryterium ekonomicznego respondenci uznali, że koszty takiej integracji są zbyt wysokie dla UE. Alternatywa „A” osiągnęła wyższy priorytet (0,37134) niż alternatywa „B” (0,24756). Może być to związane z przepaścią ekonomiczną między krajami UE i słabo rozwiniętą gospodarczo Ukrainą. Również w przypadku priorytetu globalnego kryterium politycznego, respondenci uznali, że Ukraina nie powinna wejść do Unii ze względu na zbyt wysokie koszty polityczne (0,26741). Tak samo przedstawia się sytuacja w przypadku priorytetu globalnego kryterium społecznego, choć przewaga alternatywy „A” (0,09028) nad alternatywą „B” (0,07899) jest mniejsza niż w przypadku oceny innych kryteriów.

ZESTAWIENIE KORZYŚCI I KOSZTÓW W UJĘCIU METODY AHP DOTYCZĄCYCH PERSPEKTYWY WSTĄPIENIA UKRAINY DO UNII EUROPEJSKIEJ

Aby dokonać dogłębnej analizy problematyki wstąpienia Ukrainy do Unii Europejskiej, konieczne jest zestawienie korzyści i kosztów w poszczególnych kryteriach głównych na podstawie priorytetów globalnych. Aby tego dokonać, skorelowano „koszty” oraz „korzyści” wyliczone wcześniej oraz wyznaczono ich stosunek. Pokazuje to z jakimi kryteriami respondenci wiążą największe korzyści dla UE, a z jakimi największe straty.

Tabela 5. Zestawienie „korzyści” i „kosztów” priorytetów w ramach alternatywy „A”

Alternatywa "A"			
	Korzyści	Koszty	Korzyści/Koszty
Kryterium ekonomiczne	0.164	0.371	0.442
Kryterium polityczne	0.355	0.267	1.328
Kryterium społeczne	0.162	0.090	1.796
Σ	0.682	0.729	0.935

Źródło: Opracowanie własne

Analizując zestawienie „korzyści” oraz „kosztów” zaobserwowano, że respondenci wskazują na korzyści polityczne jako najważniejsze podczas oceny wejścia Ukrainy do Unii Europejskiej (0,355). Wskaźnik ten generuje jednak również wysokie koszty polityczne, dlatego nie można wskazać na to kryterium jako najlepszą opcję wyboru. Kryterium ekonomiczne z kolei generuje największą liczbę kosztów (0,371) i dosyć niskie korzyści w porównaniu z kosztami, wskaźnik korzyści do kosztów wynosi zaledwie 0,442. W przypadku kryterium społecznego korzyści wstąpienia byłyby najmniejsze zdaniem respondentów (0,162), niemniej relacja korzyści do kosztów jest dla tego kryterium najwyższa (1.796).

Tabela 6. Zestawienie „korzyści” i „kosztów” priorytetów w ramach alternatywy „B”

Alternatywa "B"			
	Korzyści	Koszty	Korzyści/Koszty
Kryterium ekonomiczne	0.095	0.248	0.384
Kryterium polityczne	0.206	0.178	1.154
Kryterium społeczne	0.197	0.079	2.492
Σ	0.498	0.505	0.986

Źródło: Opracowanie własne

W wyniku analizy priorytetów globalnych w kontekście alternatywy „B” największe korzyści zdaniem respondentów generuje kryterium polityczne- 0,206. Jednocześnie jednak generuje ono wysokie koszty- 0,178. Najmniejszą wagę respondenci przykładają do kryterium ekonomicznego (0,384), co pokazuje, że nie widzą oni dużych kosztów ekonomicznych związanych z niewstąpieniem Ukrainy do UE. Najwyższy wskaźnik korzyści do kosztów prezentuje kryterium społeczne- 2,492. Korzyści wynikające z wyboru alternatywy „B” znacznie przewyższają koszty w ramach tego kryterium. Poprzez zsumowanie wygenerowanych rezultatów otrzymano stosunek „korzyści” do „kosztów” dla obu alternatyw.

Tabela 7. Zestawienie sum „korzyści” oraz „kosztów” dla obu alternatyw

	Korzyści	Koszty	Korzyści/Koszty
Alternatywa "A"	0.682	0.729	0.935
Alternatywa "B"	0.498	0.505	0.986

Źródło: Opracowanie własne

Aby dokładnie zanalizować problem, porównano osobno korzyści oraz koszty w ujęciu alternatyw „A” oraz „B”. W przypadku korzyści, obliczenia wskazują, że relatywnie lepszą alternatywą w chwili obecnej jest alternatywa „A”, czyli przyłączenie Ukrainy do Unii Europejskiej (0,682). Natomiast w przypadku kosztów relatywnie lepszą alternatywą jest alternatywa „B” (0,505) czyli nie wstąpienie Ukrainy do Unii Europejskiej. Analizując jednak relacje korzyści do kosztów zauważamy, że obecnie relatywnie nieznacznie lepszą dla Ukrainy jest alternatywa „B” (0,986) czyli nie wstąpienie obecnie Ukrainy do Unii Europejskiej.

ZAKOŃCZENIE

Od czasu nawiązania pierwszych relacji z Unią Europejską, Ukraina poczyniła znaczne postępy w demokratyzacji, rozwoju społecznym oraz gospodarczym. Obecnie kraj ten łączy z Unią wiele umów, porozumień i traktatów, a w ostatnich latach doszło do przełomowych wydarzeń- zniesiono wizy i podpisano umowę stowarzyszeniową. Mimo zbliżenia Ukrainy i Unii Europejskiej, była republika radziecka ma jeszcze przed sobą dużo pracy, żeby sprostać unijnym wymaganiom. Przede wszystkim jeśli chodzi o gospodarkę, Ukrainę oraz Unię dzieli ekonomiczna przepaść, które nie wydaje się być możliwa do nadrobienia w przeciągu najbliższych kilkunastu lat. Poza tym, granice państwowe nie są dokładnie określone, w związku z aneksją Krymu przez Rosję, a także trwającymi walkami na wschodzie kraju. Tocząca się wojna pogarsza sytuację praw człowieka oraz mniejszości w kraju. Wszystko to sprawia, że Ukraina w dalszym ciągu nie spełnia kryteriów niezbędnych do stania się członkiem UE.

Kraje UE podzielone są co do ewentualnego członkostwa Ukrainy w Unii. Widać wiele korzyści, takich jak: osłabienie rosyjskich wpływów w kraju, rola Ukrainy jako bufora, wykorzystanie potencjału ukraińskiego rolnictwa, zwiększenie liczby ludności w wieku produkcyjnym czy też pozytywny wpływ

jaki przyłączenie mogłoby mieć na inne kraje postradzieckie. Z drugiej strony przyłączenie mogłoby spowodować zaostrzenie konfliktu z Rosją, zagrożenie stabilności i wydolności organizacji, a także spowodować wzrost idei populistycznych.

W wyniku analizy AHP wśród 50. respondentów pokazano, że Ukraina nie jest gotowa do wejścia do Unii Europejskiej. Koszty integracji przewyższyłyby korzyści. Najważniejszymi korzyściami z ewentualnego członkostwa w UE według respondentów byłyby korzyści polityczne, związane z osłabieniem wpływów Rosji, uzyskaniem partnera o strategicznej pozycji geopolitycznej oraz zwiększeniem kontroli nad migracją. Za największe koszty z kolei respondenci uznali koszty ekonomiczne, w tym ryzyko destabilizacji organizacyjnej oraz niewydolności makroekonomicznej UE, a także brak zapewnienia zwrotu nakładów inwestycyjnych w perspektywie długoterminowej.

Z przeprowadzonej analizy z pomocą metody AHP wynika, że mimo iż Ukraina poczyniła znaczne postępy w spełnianiu kryteriów członkostwa, według respondentów nie jest jeszcze gotowa do wejścia do Unii Europejskiej. Należy poczekać na rozwiązanie konfliktu o granice z Rosją, a także na poprawę sytuacji ekonomicznej i politycznej w kraju. W przeciwnym wypadku ani Unia nie będzie gotowa na przyjęcie Ukrainy w swoje szeregi, ani Ukraina nie będzie w stanie spełnić kryteriów akcesyjnych.

BIBLIOGRAFIA

Publikacje zwarte

- Adamus W. (red. nauk.). *The Analytic Hierarchy & Network Processes. Application in Solving Multicriteria Decision Problems*, Jagiellonian University Press, Krakow, 2008
- Adamus W., Florkowski J. W., *The evolution of shale gas development and Energy security in Poland: Presenting a hierarchical choice of priorities*, Energy Research & Social Science, 20(2016) 168 -178, ELSEVIER
- Adamus W., Łasak P., *Zastosowanie metody AHP do wyboru umiejscowienia nadzoru nad rynkiem finansowym*, Bank i Kredyt, Vol. 41 No.4, 2010, s. 73 – 101
- Sudoł G, Mleczo E, Adamus W., *Wykorzystanie Metody T.L. Saaty'ego AHP (Analytic Hierarchy Process) do Opracowania Modelu Szkolenia Chodźarzy w Mezocyklu Bezpośredniego Przygotowania Startowego*, [w:] Основи Побудови Тренувального Процесу В Циклічних Видах Спорту, Міністерство освіти і науки України Харківська державна академія фізичної культури , Збірник наукових праць Випуск 1, Харків, 2017, s.116 - 136

- Saaty, Thomas L., *Fundamentals of Decision with the Analytic Hierarchy Process*, paperback, RWS Publications, 49922Ellsworth Avenue, Pittsburgh, PA 15313-2807, original edition 1994, revised 2000.
- Adamus W., Gręda A., *Wielokryterialne wspomaganie decyzji w rozwiązywaniu problemów organizacyjnych i menedżerskich*, *Badania Operacyjne i Decyzje*, Nr 2, 2005, s.5-37,
- Copsey N., Mayhew A., *European Neighborhood Policy: the Case of Ukraine*, Sussex European Institute, 2006
- Council of the European Union, *Joint Declaration of the Eastern Partnership Summit*, Prague, 2009
- Dowganiuk T., *Wschodni wymiar polityki Unii Europejskiej i polski wkład w jej kreację na przykładzie Ukrainy*, Kraków, 2009
- EU-Ukraine Cooperation Council, *EU- Ukraine Association Agenda to prepare and facilitate the implementation of the Association Agreement*, Luksemburg, 2013
- Gromadzki G., Suszko O., Vahl M., Wolczuk K., *Więcej niż sąsiedztwo Rozszerzona Unia Europejska i Ukraina – nowe stosunki. Rekomendacje*, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2004
- Hurska-Kowalczyk L., *Aspiracje Ukrainy wobec Unii Europejskiej*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin, 2012,
- Witkowska M., *Bilans polskiego członkostwa w Unii Europejskiej*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, 2015

Źródła internetowe

- <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20170712-1>
[dostęp: 22.01.18]
- <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/> [dostęp: 10.10.2017]
- <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/> [dostęp: 22.01.18]
- <http://ec.europa.eu/world/agreements/prepareCreateTreatiesWorkspace/treatiesGeneralData.do?step=0&redirect=true&treatyId=217> [dostęp: 15.06.2017]
- http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/press_corner/all_news/news/2010/2010_09_24_01_en.htm [dostęp: 20.01.2018]
- http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/press_corner/all_news/news/2012/2012_03_31_en.htm [dostęp: 20.01.18]
- <http://eubam.org/who-we-are/> [dostęp: 15.01.2018]
- http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1334_pl.htm [dostęp: 15.01.2018]
- http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3045_en.htm?locale=en [dostęp: 10.10.2017]

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3045_en.htm?locale=en [dostęp: 10.10.2017]

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-96-1065_en.htm [15.01.18]

<http://library.euneighbours.eu/content/eu-ukraine-action-plan-0> [dostęp: 15.01.2018]

<http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/en/about-mission/history> [dostęp: 15.01.18]

<http://www.euam-ukraine.eu> [dostęp: 15.01.18]

https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/ukraine_en [dostęp: 18.01.2018]

https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/ukraine/sgua_en [dostęp: 15.01.2018]

https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/eastern-partnership_en [dostęp: 15.01.2018]

https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/overview_en [dostęp: 15.01.2018]

https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en/10833/Chronology%20of%20bilateral%20relations%20EU-Ukraine [dostęp: 15.01.2018]

https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en/10833/Chronology%20of%20bilateral%20relations%20EUUkraine [dostęp: 15.01.2018]

https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en/10833/Chronology%20of%20bilateral%20relations%20EUUkraine [dostęp: 15.01.2018]

https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en/10833/Chronology%20of%20bilateral%20relations%20EUUkraine [dostęp: 15.01.2018]

https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en/10833/Chronology%20of%20bilateral%20relations%20EUUkraine [dostęp: 15.01.2018]

https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en/10833/Chronology%20of%20bilateral%20relations%20EUUkraine [dostęp: 15.06.2017]

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/4081/%20EU-

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/4081/%20EUUkraine%20relations,%20factsheet

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/8398/%20ENP%20Action%20Plans

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/330/european-neighbourhood-policy-enp_en [dostęp: 15.01.2018]

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/330/european-neighbourhood-policyenp_en [dostęp: 15.01.2018]

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/330/european-neighbourhood-policyenp_en [dostęp: 15.01.2018]

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/330/european-neighbourhood-policyen_en [dostęp: 15.01.2018]

https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/071215_eu-ukraine_association_agreement.pdf [dostęp: 15.01.18]

https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/tradoc_150981.pdf [dostęp: 10.12.17],
Ukraine%20relations,%20factsheet [dostęp: 15.06.2017]

Council of the European Union, *Joint Declaration of the Eastern Partnership Summit*, Prague, 2009 <http://www.consilium.europa.eu> [dostęp: 16.01.2018]